

РЕЦЕНЗИЯ

на учебната дейност и научната продукция на доктора на педагогическите науки, доцент Пенка Ненова Цонева, участваща в конкурс за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР” в научна област 1. „Педагогически науки”, професионално направление 1.2. Педагогика(История на неформалното образование в България), обявен в Държавен вестник брой 34 от 20.04.2018г.

от проф. д.п.н. Емилия Миленкова Рангелова, доктор на науките и хабилитирана в област на висшето образование 1.“Педагогически науки“, професионално направление 1.2. „Педагогика“, e-mail – erangelova2012@gmail.com

В конкурса за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР” в научната област „Педагогически науки”, професионално направление 1.2. Педагогика (История на неформалното образование в България), участва един кандидат – д.п.н., доцент Пенка Ненова Цонева.

Тя е университетски преподавател, който се е утвърдил с качеството на собствените си изследвания в областта на историята на българското образование, с качеството на преподавателската си дейност; с човешките си достоинства, които притежава като високо чувство за отговорност, самовзискателност, принципност в отношенията с хората, хуманност, последователност в действията.

Родена е през 1959г. в гр. Казанлък. Впечатлява отношението ѝ към научното познание още от юношеските години. Завършва с пълен отличен успех, както средното си образование, така и двете университетски

специалности – „социално управление“ през 1982г. и „педагогика“- през 1995г. Доказателство за непрекъснатия ѝ интерес към научното познание е успешно защитената дисертация през 1989г., за което тя получава научната степен - кандидат на философските науки и успешно защитената дисертация през 2015г. за което придобива научната степен - „Доктор на педагогическите науки“.

Това се вписва и в професионалния път на д.п.н., доц. Пенка Цонева. От 1988г. до 1999г. тя е асистент, старши асистент и главен асистент по Педагогика, Педагогика и психология и Философия във ВВТУ „Тодор Каблешков“- София.

От 2001 до 2002г. е хоноруван преподавател по „История на образованието и педагогическите учения“ и „История на социалната работа“ във факултет „Педагогика“ на СУ“Св.Климент Охридски“. От 2002г. до 2003г. е главен асистент на срочен трудов договор във Факултета по Педагогика на Софийския университет. От 2003г. е главен асистент във факултета по Педагогика на безсрочен трудов договор. От 2008г.е избрана за доцент в същия факултет. От 2011 година е избрана за ръководител на катедра “История на педагогиката и управление на образованието“ във факултета по Педагогика в СУ “Св. Климент Охридски“..

Анализът на преподавателската дейност на д.п.н., доц. Пенка Цонева показва, че тя е изцяло свързана с темата на конкурса. Тя води лекции и упражнения по:

- История на неформалното образование в България за ОКС „Бакалавър“ в специалност „Неформално образование“(редовно и задочно обучение;)
- Историческия модул на дисциплината „Основи на неформалното образование“ в ОКС „Магистър“;

- История на социалното законодателство в България - в ОКС “Бакалавър“, специалност “Социални дейности“;
- История на училищното управление в България - в ОКС “Бакалавър“, специалност “Педагогика“.

Тя е и автор на учебните програми на тези дисциплини, които периодично се усъвършенстват.

Съдържателният анализ на преподаваните учебни дисциплини показва, че всички те са свързани с темата на конкурса.

Д.п.н., доцент Пенка Цонева е уважаван и желан преподавател. Впечатлява умениято ѝ да работи със студентите. Тя е научен ръководител на повече от 35 успешно защитили дипломанти, както и на студенти-участници в проекти, и на студенти, разработващи самостоятелни научни статии.

Успоредно с това участва активно в различни научни форуми на Университета и извън него. Тя е утвърден учен в областта на историята на неформалното образование. Участвала е в 7 научно-изследователски проекта, на 3 от които е била научен ръководител.

В конкурса за професор д.п.н., доц. Пенка Цонева участва с 32 публикации, които, съобразно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника на СУ“Св.Климент Охридски“ , „ не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, на научната степен „доктор на науките“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“(чл. 114,ал.3 от Правилника на СУ за приложение на ЗРАСРБ).

Публикациите се разпределят както следва: 1 монография, 1 автореферат на дисертационен труд за придобиване на научната степен“доктор на науките“, 4 учебници и учебни помагала, 5 студии, 5 статии в научни списания, 9 статии в сборници от научни конференции, 7

разработки (статии, доклади, лекции). От тях 1 учебник и 5 статии са под печат, което е документирано от съответните издателства.

Съдържателният анализ на научната продукция, с която д.п.н., доц. Пенка Цонева участва в конкурса показва, че тя е изцяло свързана с темата на конкурса.

Няма да се спирам на Автореферата на дисертационния труд за придобиване на научната степен “доктор на науките“, тъй като той вече е оценен, за което авторката е получила и съответната научна степен.

Монографията „Читалищното образование в България 1878 – 1989“ е цялостно историко-педагогическо изследване на читалищното образование в България като разновидност на извънучилищното, на неформалното образование в българската държава, което по своите мащаби е „най-интегралният културен фактор в нашия живот“, другото „училище за народа“. Това е първото цялостно изследване на читалищното образование за периода 1878-1989г.

В монографията е обоснована тезата, че „читалищното образование е неразделно свързано с училищното образование в качеството си на негово своеобразно продължение и обща насоченост-издигане културно-образователното равнище на народа. То има своя специфика... към сливане на протичащия в читалището перманентен образователен процес със самообразованието на гражданите в различните области на науката и изкуството. Разгръщащата се тенденция постепенно превръща читалищното образование в уникално явление - в най-масовото извънучилищно образование...“ Трудът като цяло е принос в педагогическото познание.

Учебникът „Неформалното образование в България 1878-1989“ е първият български учебник по история на неформалното образование в България. Независимо, че доц. Цонева го предлага като учебник, цялостният анализ на съдържанието и защитената теза за историята на

неформалното образование в България, дава основание да се приеме труда и като монография.

Съдържанието на учебника следва учебната програма на задължителната учебна дисциплина “История на неформалното образование“. Първата глава разкрива „общото и особеното в развитието на съдържанието, формите и ползвателите на читалищното образование, характерни за отделните етапи на изследвания период и вписани устойчиво в българската образователна традиция. Втората глава е посветена на образователно-възпитателната дейност на Църквата и нейните особености през отделните етапи от развитието ѝ в хронологичните граници от създаването на Българската екзархия до началото на демократичния преход на България (10.11.1989). Третата глава откроява основни тенденции в развитието на съдържанието, формите и ползвателите на образователната дейност на женските дружества през отделните етапи на изследвания период. Четвъртата глава представя развитието на целта, съдържанието и формите на осъществяваното извънучилищно възпитание в детските организации в България за периода - 1944-1990, както и забележителното явление в историята на българското образование – как с извънучилищни възпитателни средства, форми и методи се постигат не само педагогически, но и политически цели.

Значимостта на учебника се свързва, както с идейното обогатяване на българската историография в историко-педагогическото поле чрез представяне съдържанието на неформалното образование и неговите проявления през отделните етапи на изследвания период и извеждане на взаимната връзка *формално- неформално образование*, така и с формиране у студентите на умения да оценяват адекватно практиките на неформалното образование в исторически план и техните съвременни рефлексии“.

За оптимизиране на учебния процес съдейства и първата „Христоматия по история на неформалното образование в България 1878-1989г.“, разработена от д.п.н., доц. Пенка Цонева. Тя допълва органически основния учебник. „Целта на *Христоматията по история на неформалното образование* е да систематизира тематично и хронологично основните исторически извори, реконструиращи обективната картина на образователните явления, процеси и практики, рамкирани между двете ключови събития – Освобождението и началото на посттоталитарното развитие на България“.

Органически свързана с Христоматията е „Антология Неформална образование“. „Тя е умален вариант на Христоматията по история на неформалното образование в България, допълнен с нови архивни единици.

Представените студии и статии изясняват различни проблеми, свързани с историята на неформалното образование, както в структурен, така и в съдържателен аспект.

Цялостният анализът на представената за рецензиране научна продукция позволява да се направи извод, че с нея, д.п.н., доцент Пенка Ненова Цонева **обезпечава новата учебна дисциплина „История на неформалното образование в България“** с необходимите, за оптимална организация на учебния процес, книги, учебници, учебни пособия, статии.

Направеният анализ е доказателство, че д.п.н., доцент Пенка Ненова Цонева се е вписала със собствен почерк в историята на педагогическата наука. Показател за това са и документираните 52 цитирания от различни автори и специалисти.

Основните **приноси** на научната продукция на д.п.н., доцент Пенка Ненова Цонева в педагогическото познание мога да очертая в следното:

1. За първи път е проведено цялостно историко-педагогическо изследване на читалищното образование, на тенденциите в неговото

развитие, на взаимодействието му с училищното образование и с другите структури за неформалното образование в България за периода 1878-1989г.

2. Направен е нов историко-педагогически прочит на съдържателната насоченост и формите на извънучилищното възпитание в детските организации за периода 1944-1990.

3. Изследвани и очертани са тенденциите в развитието на извънучилищната образователна дейност на Църквата и нейните възпитателни възможности през периода 1878-1989 година.

4. Изследвани и очертани са основни тенденции в образователната дейност на женските дружества през периода 1878-1989 година.

5. За първи път е систематизирано историческото развитие на извънучилищното образование и цялостно е представена историята на неформалното образование в България през периода 1878-1989 година.

6. Създаден е първият български учебник по учебната дисциплина *„История на неформалното образование в България“* и първата българска христоматия по учебната дисциплина *„История на неформалното образование в България“*.

Към д.п.н. доцент Пенка Цонева имам една препоръка: в бъдещите изследвания в областта на историята на неформалното образование да се разширят възпитателните аспекти.

В заключение искам да подчертая, че цялостният анализ на учебната и научно-изследователска дейност на доктора на педагогическите науки, доцент Пенка Ненова Цонева впечатлява с високата компетентност и информираност в областта на историята на неформалното образование в България, с умението ѝ убедително да доказва изследователската си теза. Тя отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на минималните изисквания, отразени в Правилника на Софийския университет за неговото приложение.

Като имам предвид цялостния преподавателски и научно-изследователски статус на **доктора на педагогическите науки, доцент Пенка Ненова Цонева** и реалните ѝ приноси в педагогическото познание, убедено предлагам на уважаемите членове на научното жури и на уважаемите членове на Факултетния съвет във факултета по Педагогика на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, да ѝ присъдят академичната длъжност **професор** в научната област „Педагогически науки“, професионално направление Педагогика (История на неформалното образование в България).

10.08.2018г.

Рецензент:

София

/проф. д.п.н. Емилия Рангелова/